

[Tastesen.]

Langkilde drog vor holdning i tvivl her. Der er heller ingen tvivl om, at vort principielle standpunkt er, at valgretsaldren bør være 18 år, men vi anser det ikke for muligt at gennemføre det nu, så derfor har socialdemokratiet ikke forandret standpunkt, fordi vi ud fra en nøgtern politisk vurdering siger, at det, vi skal have igennem her og nu, er de 20 års valgretsaldre.

At vi kom med en mindretalsudtalelse i udvalgsbetænkningen, er en helt naturlig ting og i overensstemmelse med det forbehold, som vi tog under forhandlingerne med regeringspartierne, før dette lovforslag blev fremsat. Vi har hele tiden klart givet udtryk for den holdning, at folketingsvalg og folkeafstemninger ikke bør sammenkædes. Vi tog fra starten forbehold, og vi siger klart nu, at det er vor opfattelse, at folkeafstemningen må komme først og folketingsvalget bagefter.

Statsministeren henviser til juni 1969, og det er fuldstændig rigtigt, at det var et ønske hos socialdemokratiet, at man skulle vente med folkeafstemningen om 18 års valgretsaldren helst til september, for at der i befolkningen kunne foregå et oplysningsarbejde og en debat om det rigtige eller det forkerte i at sænke valgretsaldren. Men hvis der i grundlovens ånd eller bogstav havde været noget til hinder for, at man skulle vente de 3 måneder, havde vi da måttet lade os overbevise, men vi hørte intet om i juni 1969, at det var det, der var årsagen til, at man valgte den hurtige afstemning i juni fremfor en senere afstemning i september. Vi kan være ganske enige med statsministeren om, at det, der sker, skal være helt i overensstemmelse med grundloven, det er derfor, vi har stillet vore spørgsmål, og det er derfor, vi ønsker disse ting behandlet i et udvalgsmøde mellem anden og tredje behandling. Vi håber ikke, at regeringspartierne ændrer deres holdning, svigter det løfte, vælgerne har fået om, at man hurtigt skal gennemføre valgretsaldren på de 20 år. Vi håber, at det bliver resultatet meget hurtigt.

Aksel Larsen: Jeg skal ikke forsøge med juridiske argumenter eller ved grundlovsfortolkninger at bestride regeringens ret til at udsætte folkeafstemningen om dette lov-

forslag, hvis og når det nu er vedtaget i folketinget. Jeg vil ganske vist finde, at det er at forfuske meningen med en folkeafstemning — når vi endelig skal have den — at udskyde den til passende at finde sted sammen med et folketingsvalg. Meningen med, at befolkningen skal tage stilling til og afgøre, om den vil godkende et af folketinget vedtaget lovforslag, må være, at dette spørgsmål skal forelægges isoleret, løst fra anden politisk debat, så vidt som det overhovedet er muligt. Men naturligvis, når det passer regeringen nu at anlægge en anden anskuelse og den har flertallet her i salen, så nytter det jo lidet, at man har den mening.

Jeg kan imidlertid ikke undlade at gøre opmærksom på — og jeg beklager, at jeg ikke har været til stede under hele debatten, så jeg må bede om undskyldning, hvis andre har gjort opmærksom på det — at i grundlovens § 41, stk. 4, står:

„Ved nyvalg og ved folketingsårets udgang bortfalder alle forslag til love og andre beslutninger, der ikke forinden er endeligt vedtaget.“

I paragraffen om valgretsaldren står utrykkeligt, at lovforslag om ændring af valgretsaldren er ikke endeligt vedtaget, før det er blevet godkendt ved en folkeafstemning. Det indikerer efter min mening, at folkeafstemningen i hvert fald skal finde sted, før det nye folketingsår begynder den første tirsdag i oktober. Derom kan vi vel nok blive enige, og så kan vi vel også blive enige om, at så kan statsministerens tale her kun forstås derhen, at regeringen har opgivet sine trossede planer om at lave valg i november eller i januar eller på et andet tidspunkt; så vil valget komme den 21. september. Jeg synes, dette skulle siges.

Og når jeg nu har begæret ordet og står på talerstolen, vil jeg samtidig sige, at jeg har været glad for, at jeg i forfatningskommissionen under forfatningsdrøftelserne i 1953 har hævdet det synspunkt, at det var et forsøg på at skaffe en ekstra konservativ garanti, at man indføjede denne folkeafstemningsbestemmelse om valgretsaldren, for det har den jo vist sig at være. Jeg tror, at i mangfoldige tilfælde vil det naturligvis være sådan, at demokratiske fremskridt opnår man i kraft af en folkestemning, i kraft af folkets pres på de lovgivende myndigheder, men også i kraft af den indsigt og frem-